

حقوق سلامت و اخلاق پرستاری

کوروش نریمانی

عضو هیئت علمی دپارتمان پرستاری، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران، (نویسنده مسئول)
Narimanyk@yahoo.com

مریم صفری

دانشجوی کارشناسی، رشته پرستاری، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران
maryam.safary44@yahoo.com

مریم شوقی

دانشجوی کارشناسی، رشته پرستاری، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران
Shoghimaryam14@gmail.com

چکیده

زمینه و هدف: حق برخورداری از سلامت یکی از حقوق بشری است که برای استیفای سایر حقوق بشری نیز ضروری قلمداد می‌شود. هر انسانی حق دارد خدمات سلامت را به بهترین شکل دریافت کند. زیرا سلامتی یک امر بسیار مهم در زندگی هر فرد است. به همین دلیل رفتار اخلاقی مراقبین سلامت و پرستاران با بیماران حائز اهمیت فراوان است.

روش بررسی: مقاله حاضر از نوع مروری-روایتی می‌باشد به این منظور از جستجو در بانک‌های اطلاعاتی فارسی SID و Irandoc و بانک‌های بین المللی Pubmed, Google scholar, Oxford, Proquest با کلید واژه‌های انگلیسی nursing ethics, health rights, patients rights و با کلید واژه‌های فارسی اخلاق پرستاری و حقوق بیماران و حقوق سلامت انجام شد. تعداد ۴۱ مقاله استخراج شد مقالات غیرمرتبط یا با ارتباط کمتر و تکراری حذف و تعداد ۲۰ مقاله مورد بررسی کامل قرار گرفت.

یافته‌ها: سلامتی یک اصل مهم در زندگی هر انسان است. لذا هر انسانی، لایق دریافت خدمات سلامت به بهترین شکل ممکن است. برای تحقق این اصل، باید حقوق هر انسانی خصوصاً بیماران مورد توجه ویژه قرار گیرد. پرستاران باید رعایت حقوق بیماران را در اولویت قرار دهند. یکی از کارهایی که بیماران می‌توانند برای تحقق حقوق خود انجام دهند آگاهی آنان از حقوق خودشان است. همچنین پرستاران باید بر رعایت اخلاق پرستاری کوشش کنند، چراکه رعایت اخلاق پرستاری باعث می‌شود حقوق بیماران به‌طور کامل ادا شود و بیماران به سلامت خود دست یابند.

نتیجه‌گیری: رعایت حقوق بیماران باید جدا از وضعیت اقتصادی، فرهنگی، مذهبی از جانب پرستاران هدف قرار گیرد و آگاهی بیماران از حقوق خود که باعث رعایت اصول اخلاقی از جانب پرستاران می‌شود ارتقاء یابد و آموزش‌های لازم به پرستاران در مورد رعایت حقوق بیماران انجام گیرد تا ۴ اصل حقوق بیمار شامل خودمختاری، سودرسانی، عدالت، ضرر نرساندن توسط پرستاران به‌طور کامل رعایت شود.

واژگان کلیدی: اخلاق پرستاری، حقوق بیماران، حقوق سلامت

مقدمه

حق برخورداری از سلامت به‌عنوان یکی از حقوق بشر به عدم تبعیض و اعمال کرامت انسانی در دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی گفته می‌شود (Kwame & Petruka, 2022:2) که بر اساس قوانین بین‌المللی، برخورداری از بالاترین استانداردهای قابل دستیابی به سلامت، یک حق اساسی برای هر انسان است (Sperling & B.Pikkel, 2020:12). حق برخورداری از سلامت و احترام به حقوق بیمار در شیوه‌های مراقبت‌های بهداشتی برای دستیابی به سلامت همگانی بسیار مهم است (Kwame & Petruka, 2022:3) پس بنابراین توجه به حقوق بیماران (Sperling & B.Pikkel, 2020:14) باید در اولویت قرار گیرد.

پرستاری یکی از ارکان مهم سیستم‌های خدماتی بهداشتی-درمانی در هر کشور است. اخلاق پرستاری می‌تواند به‌طور مستقیم بر پیامد سلامت و بیماری و شاخص‌های مرتبط با آن مؤثر باشد و در این راستا تدوین قوانین اخلاقی متناسب با فرهنگ و مذهب جامعه راهکار مناسبی جهت بهبود کیفیت خدمات پرستاری مورد انتظار ذی‌نفعان می‌باشد (سنجری، زاهدی، اعلاء، پیمانی، پارساپور، آرامش، مداح، چراغی، میرزابیگی و لاریجانی، ۱۳۹۰:۱۷) به همین خاطر آموزش پرستاری علاوه بر توسعه مهارت‌ها و شایستگی‌های عمل بالینی مستلزم توسعه شایستگی‌های مبتنی بر جنبه‌های اخلاقی-حقوقی این حرفه است. بنابراین آموزش اخلاقی پرستاران باید مبتنی بر ساخت دانش علمی- فنی اخلاقی و حقوقی آن‌ها باشد تا بهترین مراقبت از بیماران را بدون آسیب و عوارض و تخلف اخلاقی تضمین کند. (Viana Ues, Pereira, Baston, Ribeiro, Siva, Campos & Barreto, 2022:25)

با توجه به این‌که روزبه‌روز سیستم مراقبت‌های بهداشتی پیچیده‌تر می‌شود و تقاضا برای مراقبت‌های پرستاری با کیفیت بالا افزایش می‌یابد، پرستاران باید برای حل چالش‌های اخلاقی چندوجهی تلاش کنند (Won, Sungk young, Sujeong & Ari, 2020:7). بیماران یکی از آسیب‌پذیرترین افراد جامعه هستند به‌همین دلیل ارتقای حقوق بیماران در اولویت خدمات درمانی قرار گرفته است. عدم رعایت حقوق بیماران ممکن است خطراتی را برای امنیت و وضعیت سلامت بیمار به‌دنبال داشته باشد (Aljeezan, Altaher, Boushal, Alsultan & Sattar khan, 2022:40). پس بنابراین پرستاران باید ضوابط اخلاقی را رعایت کنند چرا که رعایت ضوابط اخلاقی در کار پرستاری منجر به بهبود خدمات پرستاری می‌گردد و بهبود کیفیت کار پرستاران تأثیر بسزایی در بهبود بیماران دارد (داوودی، افرازنده، یزدان پرست، قربانی، صادقیان و جبرئیلی، ۱۳۹۹:۲). در پژوهش حاضر هدف از انجام تحقیق مشخص کردن ارتباط بین اخلاق پرستاری و حقوق سلامت بیماران و همچنین رعایت حقوق سلامت بیماران بر پایه اخلاق پرستاری است.

۱- روش کار

این مقاله از نوع مروری- روایتی می‌باشد که حاصل جستجو از بانک‌های بین‌المللی PubMed, proquest, Google Scholar, Oxford, و بانک‌های اطلاعاتی فارسی SID, Irandoc, با استفاده از کلید واژه‌های انگلیسی Health, patients rights, Nursing ethics, rights, و با کلیدواژه‌های فارسی اخلاق پرستاری و حقوق بیماران و حقوق سلامت در بازه زمانی ۲۰۰۹ تا ۲۰۲۳ می‌باشد. تعداد ۴۱ مقاله استخراج شد و از این تعداد مقاله، مقالاتی که ارتباط بیشتری با عنوان مقاله داشت و متن کامل مقاله در دسترس بود انتخاب شدند و در نهایت تعداد ۲۰ مقاله مورد بررسی کامل قرار گرفت.

۲- یافته‌ها

حقوق بیماران و اخلاق پرستاری معمولاً روی یک سکه هستند و در پشت هر "حق بیمار" یک یا چند اصل اخلاقی وجود دارد که آن حق از آن ناشی می‌شود (Olejarczyk & Young, 2023:1). اصول اخلاقی قابل ارزشیابی براساس نظریه کانت، مبتنی بر خصوصیتی چون منطقی، استدلال، ارزش‌های درونی و فضیلت‌های اخلاقی در بشر می‌باشد. این اصول شامل خودمختاری،

عدالت، سودرسانی و ضرر نرساندن است که در ارزشیابی بالینی مراقبین موارد مربوط به اصول اخلاقی قابل ارزشیابی و بررسی می‌باشد (اسماعیلی، طلوعی اشلقی، افشار کاظمی و معتدل، ۱۴۰۰:۴).

۱-۲. خودمختاری

هر بیمار حق دارد بر اساس باورها و ارزش‌های خود تصمیم بگیرد این به‌عنوان خودمختاری شناخته می‌شود. بیمار حق دارد از داروها، درمان، جراحی یا سایر مداخلات پزشکی صرف‌نظر از اینکه چه فایده‌ای ممکن است برای او داشته باشد امتناع کند. نیاز بیمار به خودمختاری ممکن است با دستورالعمل‌های مراقبت یا پیشنهادهای که پرستاران یا سایر کارکنان مراقبت‌های بهداشتی معتقدند بهترین هستند در تضاد باشد (Haddad & Geiger, 2022:2). پس بیماری که می‌تواند از قضاوت‌های خود دفاع کند، حق دارد تصمیماتی بگیرد که با آنچه پرستاران یا سایر کارکنان مراقبت‌های بهداشتی معتقدند برای آن بیمار مفید است مطابقت نداشته باشد (Olejarczyk & Young, 2023:1).

۲-۲. سودرسانی

کارکنان مراقبت‌های بهداشتی موظف‌اند از بدرفتاری خودداری کنند، آسیب را به حداقل برسانند و خیر را برای بیماران تبلیغ کنند. این وظیفه از رفتار خاص توصیف سودمندی است (Haddad & Geiger, 2022:2). سودمندی انجام کاری است که به نفع بیمار در طول فرایند تشخیص و درمان باشد (Olejarczyk & Young, 2023:2)، مانند کمک به بیماران در انجام کارهایی که به تنهایی قادر به انجام آن‌ها نیستند، ارائه سریع و به‌موقع دارو همگی نمونه‌هایی از سودمندی هستند (Haddad & Geiger, 2022:3).

۳-۲. ضرر نرساندن

غیر مضرات، مکمل سودمندی، به‌دنبال این است که اطمینان حاصل شود که بیمار پس از درمان (از لحاظ جسمی-روانی) بدتر از قبل نخواهد بود (Olejarczyk & Young, 2023:2). بنابراین بیماران حق دارند که هیچ آسیبی به‌شان وارد نشود. عدم سوءاستفاده مستلزم آن است که پرستاران از آسیب رساندن به بیماران خودداری کنند که حفظ این اصل احتمالاً سخت‌ترین است (Haddad & Geiger, 2022:3) چرا که در رابطه با سایر اصول اخلاقی، عدم سوءاستفاده بیشتر با خیرخواهی در تضاد است (Olejarczyk & Young, 2023:4). در جایی که حمایت از زندگی متوقف شود یا بیماران تصمیم می‌گیرند داروهایی را که می‌توانند زندگی آن‌ها را نجات دهد متوقف کنند. پرستار از نظر اخلاقی در موقعیت چالش برانگیزی قرار می‌گیرد (Haddad & Geiger, 2022:3).

۴-۲. عدالت

ماهیت کنوانسیون حقوق بشر احترام به کرامت و آزادی انسان است که شامل حق برابری و عدم تبعیض است (Sundler, 2020:615). Darcy, Raberis & Holm Strom, 2020:615. عدالت در سلامت به‌عنوان یکی از اصول اخلاقی پزشکی و پرستاری است و جزء حقوق اولیه بیمار شناخته شده‌است (حسین آبادی فراهانی، فلاحي خشک‌ناب، ارسلانی، حسینی و محمدی، ۱۳۹۹:۲). بنابراین پرستاران باید بدون تبعیض و مطابقت با اخلاق حرفه‌ای (Masic & Izetbegovic, 2014:62) رفتار کنند.

نقطه مقابل عدالت در ارائه مراقبت سلامت تبعیض می‌باشد (حسین آبادی فراهانی، فلاحي خشک‌ناب، ارسلانی، حسینی و محمدی، ۱۳۹۹:۲). که در این صورت به هر فرد این حق داده می‌شود که هر زمان که آسیب جسمی یا اخلاقی و روانی ناشی از

خدمات بهداشتی را متحمل شده‌است در مدت کوتاهی غرامت کافی دریافت کنند. (Valimaki , Kuosmanen , Karkkainen & Kjervik , 2009:186)

برای رعایت ۴ اصل اخلاقی بالا از سوی پرستاران آگاهی بیماران از حقوق خودشان ضروری است (Muhammad , Jan & Naz , 2021:150). دانش بیمار در مورد وضعیت بیماری و حقوق خود معیاری برای ارتباط مؤثر پرستار و بیمار ایجاد می‌کند (Agrawal , C D'souza & Seetharam , 2017:6). و ارتباط مؤثر پرستار و بیمار باعث ارتقاء مراقبت بیمار محور و حقوق بیمار در تعاملات بالینی می‌شود که این ارتباطات در تعاملات بالینی پرستار و بیمار در صورتی مؤثر است که ۱- به بیماران اطلاعات لازم در مورد شرایط سلامتی آن‌ها ارائه شود. ۲- به صحبت‌های بیماران گوش داده شود و به آن‌ها حق انتخاب داده شود که در این راستا کرافورد و همکاران معتقدند که ارائه مراقبت‌های بهداشتی عادلانه و باکیفیت زمانی که مشکلات ارتباطی وجود دارد، حتی زمانی که مراقبت‌های بهداشتی در دسترس باشد به خطر می‌افتد. (Kwame & Petruka , 2022:6). در یک مطالعه مقطعی که در بین بیماران بستری در یک بیمارستان آموزشی مراقبت‌های عالی انجام شد، میزان آگاهی بیماران از حقوق خود بررسی شد (Agrawal , C Ddouza & Seetharam , 2017:7). مطالعات نشان می‌دهد آگاهی در میان مردم به‌طور کلی و در بین بیماران به‌ویژه با پیشرفت فناوری اطلاعات موازی نیست (Muhammad , Jan & Naz , 2021:151). طبق بررسی صورت گرفته توسط آگراوال و همکاران زنان نسبت به مردان از حقوق خود آگاه‌تر بودند، بزرگسالان جوان تر از سایر شرکت‌کنندگان در گروه سنی آگاه‌تر بودند، شرکت‌کنندگانی که در بخش‌های رده‌های بالاتر (اتاق‌های لوکس) بستری شده بودند، آگاهی بالایی در مورد حقوق و آموزش بیماران داشتند و بیماران شهری در وضعیت تحصیلی بالاتر نسبت به بیماران روستایی آگاهی بیشتری داشتند. به‌طور کلی جنسیت، سن و تحصیلات بیمار عواملی هستند که تفاوت معناداری را در آگاهی بیماران از حقوقشان نشان می‌دهند. از طرفی هم افراد دارای تحصیلات عالی بدلیل آگاهی از قبل و رفتار دانش جویانه تر، تمایل بیشتری به آگاهی دارند. از سوی دیگر با توجه به این مطالعه آموزش به بیمار می‌تواند به کاهش میانگین مدت اقامت بیماران در بیمارستان کمک کند و انتظارات روبه‌رشد بیماران از ارائه دهندگان مراقبت‌های بهداشتی را کفایت کند. پس باید اقدامات مؤثری برای بهبود آگاهی در بین بیماران انجام شود (Agrawal , C Dsouza & Seetharam , 2017:7) که در این جا پرستاران به‌عنوان بخش مهمی از نیروی کار سلامت باید به بیماران درباره حقوق خود آموزش دهند (Kwame & Petruka , 2022:6).

آموزش به بیمار یک علم نسبتاً جدید در حوزه مراقبت‌های بهداشتی است که در گذشته عمدتاً شامل انتقال دانش و مشاوره بیشتر مبتنی بر زیست‌پزشکی بود. تحقیقات نشان داده است که این کار مؤثر نیست و گاهی اوقات نتیجه‌ی معکوس دارد از آن جایی که مراقبت‌های بهداشتی از به‌کارگیری رویکرد سنتی پدران "پزشک بهتر می‌داند" به رویکرد مراقبت بیمار محور فاصله گرفته است. آموزش به بیمار باید متناسب با نیازهای فردی افراد باشد (Wittink & Oosterhaven , 2018:122). که در این جا چندین سازمان حرفه‌ای توصیه می‌کنند که از اقدامات احتیاطی سواد سلامت همگانی برای ارائه اطلاعات قابل فهم و در دسترس برای همه بیماران، صرف‌نظر از سطح سواد یا تحصیلات آن‌ها، استفاده کنند که شامل پرهیز از اصطلاحات تخصصی پزشکی، تجزیه اطلاعات یا دستورالعمل‌ها به گام‌های کوچک و اینکه اطلاعات چاپی باید در سطح خواندن کلاس ششم یا کمتر از آن نوشته شود، وسایل کمکی بصری نیز می‌تواند درک بیمار را افزایش دهند. (Wittink & Oosterhaven , 2018:124)

آموزش به بیمار (Agrawal , C Dsouza & Seetharam , 2017:8) توسط پرستاران (Valimaki , Kuosmanen , Karkkainen & Kjervik , 2009:187) باید مرتبط با اخلاق حرفه‌ای (داوودی ، افرازنده ، یزدان پرست ، قربانی ، صادقیان و جبرئیلی ، ۱۳۹۹:۴) باشد که عبارت‌اند از: ۱- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بعد از آموزش در مورد دریافت مراقبت‌های بهداشتی ۲- حق حفظ حریم خصوصی و محرمانه بودن ۳- حق دسترسی بیماران به اطلاعات مطلوب و کافی ۴- حق دریافت خدمات مناسب (Sharifi , Shamsi Gooshki , Mosadeghrad & Jaafari Pooyan , 2021:13). هدف از آموزش به بیمار توانمندسازی بیماران و خانواده‌هایشان برای دفاع از سلامت خود (Kwame & Petruka , 2022:5) و ارتقاء حقوق

بیماران در سازمان‌های مراقبت‌های بهداشتی است (Sperling & B.Pikkel, 2020:16). طبق مطالعه ای که توسط محروس در کشور عربستان انجام گرفت منبع اصلی آگاهی از حقوق بیماران، پلاکاردهای دیواری (۵,۴۳ درصد) و پس از آن رسانه‌های جمعی (۸,۳۴ درصد) و ارائه دهندگان مراقبت‌های بهداشتی است. این نتایج مطابق با نتایج مطالعه‌ای است که در جنوب مصر انجام شده است. بنابراین، برای افزایش آگاهی از حقوق بیماران، ممکن است تمرکز و توجه به پلاکاردها و قرار دادن آن‌ها در بیمارستان ضروری باشد. به‌همین ترتیب، استراتژی روش جدیدی برای گسترش آگاهی از حقوق بیماران در میان بیماران و اعضای خانواده همراه آن‌ها ارزشمند خواهد بود. تحقیقات نشان داده است که رسانه‌های جمعی نیز نقش بسزایی در آگاهی مردم از حقوق قانونی و اجتماعی خود ایفا می‌کنند تا از همه‌چیز مربوط به برنامه مراقبتی خود آگاه و مطلع شوند. باین‌حال استفاده از رسانه نیاز به برنامه‌ریزی دقیق دارد که از مدیریت سطح بالاتر بیمارستان شروع می‌شود. (Mahrous, 2017:255) که در این راستا دولت مسئول ارائه آموزش باکیفیت، اجرای دقیق سیاست‌های بهداشتی و توزیع منشور ویژه حقوق بیماران در بیمارستان‌ها هست (Muhammad, Jan & Naz, 2021:152). که در ایران نیز منشور حقوق بیمار در سال ۱۳۸۱ تدوین و از سوی معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به مراکز تابعه ارسال شد. متن پیشنهادی و اصلاح شده منشور حقوق بیمار در تاریخ ۴ آبان‌ماه ۱۳۸۸ به تصویب شورای سیاست‌گذاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسید و در تاریخ دهم آبان‌ماه از سوی وزیر به مراکز ذی‌ربط از جمله بیمارستان‌ها ابلاغ گردید (علاقه مند و گوزل ریحان، ۱۳۹۸:۲)، و باید شامل اصول و بندهای زیر باشد: ۱- جبران خسارت ناشی از ارائه مراقبت‌های بهداشتی ناکافی، در صورت اشتباهات حرفه‌ای اثبات شده ۲- محرمانه بودن تمام داده‌های مربوط به وضعیت سلامت بیماران ۳- خدمات بهداشتی قابل دسترس باکیفیت استاندارد ۴- اطلاعات دقیق و آموزش درمورد کلیه امور مربوط به سلامتی ۵- حق انتخاب پزشک ۶- عدم انجام تحقیقات علمی بدون رضایت بیمار (Masic & Izetbegovic, 2014:63)، که مورد ۶ ام اگر اتفاق افتد تعارضات اخلاقی فراوان را برای این حرفه به‌همراه خواهد داشت (اسماعیلی، طلوعی اشلقی، افشار کاظمی و معتدل، ۱۴۰۰:۲)

نتیجه‌گیری

توجه به حقوق بیماران از موضوعات مهم در کیفیت مراقبت‌های بهداشتی است که باید توسط پرستاران و سایر مراقبین سلامت رعایت شود و چون با سلامتی بیماران سروکار دارد حائز اهمیت فراوان است. برای تحقق رعایت کامل حقوق بیماران باید اقدامات مؤثری توسط دولت‌ها اجرا شود. یکی از این اقدامات، وضع قوانین متعدد مربوط به رعایت حقوق بیماران و همچنین به رسمیت شناختن نیازها و حقوق بیماران است. حقوق بیماران در کشورهای مختلف براساس عوامل فرهنگی و اجتماعی متفاوت است. یکی از حقوق مربوط به بیماران این است که بیماران حق دارند از مراقبت‌های خود مطلع شوند و در مواقع لازم تصمیمات مربوطه را اخذ کنند. از طرفی خدمات پرستاری می‌تواند به‌طور مستقیم بر سلامت بیماران و شاخص‌های مرتبط با آن تأثیرگذار باشد. در دهه‌های اخیر پرداختن به مقولات اخلاق و تدوین کدهای اخلاقی از مهم‌ترین اولویت‌های حوزه سلامت در کشور ما بوده است. یکی از راهکارها جهت بهبود کیفیت خدمات پرستاری تدوین کدهای اخلاقی متناسب با فرهنگ و مذهب جامعه است. مطالعات نشان می‌دهد آگاه‌سازی بیماران از حقوق خود می‌تواند منجر به دریافت خدمات بهتر و رعایت حقوق آن‌ها از سوی پرستاران و مراقبین سلامت شود. پس بنابراین آموزش پرستاران می‌تواند به بهبود کیفیت خدمات سلامت و رعایت حقوق بیماران از سوی پرستاران شود و باعث شود آن‌ها نسبت به حقوق بیماران مسئولانه‌تر عمل کنند. یافته‌های این مقاله حاکی از آن است که اگر قرار است اخلاق پرستاری در جهت تأمین و ارتقاء سلامت بیماران و جامعه گام بردارد، باید تمرکز جدی‌ای به موضوع سلامت عمومی داشته باشد و در اینجا عدالت نقش بسزایی دارد. یکی از معیارهای اصلی بی‌عدالتی در ارائه خدمات درمانی پایین بودن سطح آگاهی پزشکان و پرستاران از اخلاق حرفه‌ای ایشان و همچنین منشور حقوق بیماران است بنابراین توصیه می‌شود که مسئولان نظام سلامت کشور برای کاهش و از بین بردن این بی‌عدالتی بر روی افزایش سطح آگاهی پزشکان و پرستاران تمرکز نمایند.

منابع

۱. اسماعیلی، مهرداد، طلوعی اشلقی، عباس، افشار کاظمی، محمدعلی و معتدل، محمدرضا(۱۴۰۰)، ارزیابی عملکرد بالینی دانشجویان پرستاری در عرصه با تأکید بر اصول اخلاق حرفه‌ای، مجله‌ی اخلاق زیستی، دوره:۱۱(۳۶): ۱۱-۱۵
۲. حسین آبادی فراهانی، محمدجواد، فلاحی خشکتاپ، مسعود، ارسلانی، نرگس، حسینی، محمدعلی و محمدی، عیسی(۱۳۹۹)، تبعیض در ارائه مراقبت های درمانی: یک مطالعه کیفی تحلیل محتوا، مجله اخلاق پزشکی، (۴۵): ۱۴-۱۳-۱.
۳. داوودی، ملیحه،افزاینده، سارا، یزدان پرست، الناز،قربانی، حسن، صادقیان، امیرحسین و جبرئیلی، کاوه (۱۳۹۹)، تأثیر کارگاه اصول اخلاق حرفه‌ای بر درک دانشجویان پرستاری از رفتارهای مراقبتی، مجله‌ی اخلاق پزشکی، (۴۵) :۱۴-۱۲-۱.
۴. سنجری، مهناز، زاهدی، فرزانه، اعلاء، مریم، پیمانی، مریم، پارساپور، علیرضا، آرامش، کیارش، مداح، باقر، چراغی، محمدعلی، میرزاییگی، غضنفر، لاریجانی، باقر(۱۳۹۰)، آیین اخلاق پرستار ایران، مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی، (۱): ۵-۱۷-۲۸.
۵. علاقه‌مند، حبیب و گوزل ریحان ، مینا(۱۳۹۸)، حقوق بیمار و بررسی عوامل مؤثر بر رعایت آن در بیمارستان‌ها (مطالعه موردی بیمارستان ولیعصر تبریز) پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل، دانشکده علوم انسانی.
6. Agrawal , Upasana , C D'Souza , Brayal & Seetharam , Arun(2017), Awareness of Patients' Rights among Inpatients of a Tertiary Care Teaching Hospital- A cross- Sectional Study, JOURNAL of CLINICAL & DIAGNOSTIC RESEARCH , 11(9):1-10.
7. Aljeezan , Meataz K , Altaher , Yousef , Boushal , Tamar , Alsultan , Anwar M & Sattar khan , Abdul(2022) , Patients' Awareness of Their Rights and Responsibilities, a cross- Sectional study from Al- Ahsa , Cureus , 14(12):32-45.
8. Haddad, Liza M & Geiger, Robin A(2022), Nursing Ethical Considerations, Stat Pearls Publishing, Treasure Island(FL).
9. Kwame, Abukari & Petrucka, Pammla M(2022) universal healthcare Coverage, Patients' rights, and nurse- Patient Communication: acritical review of the evidence, BMCNursing,21(1):1-9.
10. Muhammad , Dildar , Jan , Anayat & Naz , Sehrish (2021) , Assessment of hospitalized patients awareness of their rights: a cross sectional descriptive study, The pan African Medical Journal, 11(2):148-157.
11. Masic, Izet & Izetbegovic, Sebija(2014) ,The Role of medical Staff in providing Patients Rights, MEDICAL ARCHIVES, 68(1): 61-64.
12. Mahrous , Mohamed(2017) , Patient's Bill of Rights: Is it a challenge for Quality Health care in Saudi Arabic? Saudi Journal of medicine & medical Sciences , 5(3):254-259.
13. Olejarczyk , Jacob p & young , Michael (2023) , Patient Rights And Ethics , Statpearls Publishing LLC,.
14. Sundler , Annelie J , Darcy , Laura , Raberus , Anna & Holmstrom , Inger K (2020), Unmet health- care needs and human rights - A qualitative analysis of patiets' complaints in light of the right to health and health care. Health Expect, 23(3):614-621.
15. Sperling , Daniel & B.Pikkel , Rina (2020), promoting Patients' rights through hospital acreditation, BMC, Israel Journal of Health policy Research ,9(47):1218.
16. Sharifi, Tahere, Shamsi Gooshki, Ehsan, Mosadeghrad, Ali mohammad & Jaafari Pooyan, Ebrahim (2021), Practicing Patients' rights in Iran: are view of evidence, Journal of Medical Ethics and History of Medicine,14(1):1-17.
17. Viana use , Larissa , pereira , Leticia , Baston , Rassa , Ribeiro , Luana , Silva , George , Campos, katiane & Barreto , Ivete (2022) , Ethics in nursing: categorization of legal processes , ORIGINAL ARTICLE. Rev. Bras. Enferm , 75(3):24-30.
18. Valimaki, Marittal, Kuosmanen, Lauri, Karkkainen, Jakka & kjervik, Dianek (2009), Patients' rights complain in Finnish Psychiatric care: An overview, international Journal of Law and Psychiatry,32(3): 184-188.
19. Won , Lee , Sungk young , choi , Sujeong , kim & Ari , Min (2020) ,a case- centered approach to Nursing Ethics Education: AQualitative study, International Journal of Environmental Research and public Health: Basel, 17(1):1-8
20. Wittink, Harriet & Oosterhaven, Janke (2018), Patient education and health literacy, Musculoskeletal Science and practice, 38(1): 120-127.

Health Rights & Nursing Ethics

Korosh Narimani

Member of the Faculty of Nursing Department, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran,
(Corresponding Author)
Narimanyk@yahoo.com

Maryam Safari

Bachelor Student, Nursing, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran
maryam.safary44@yahoo.com

Maryam Shoghi

Bachelor Student, Nursing, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran
Shoghimaryam14@gmail.com

Abstract

Background and purpose: The right to enjoy health is one of the human rights which is considered necessary for the realization of other human rights. Everyone has the right to receive health services in the best way. Because health is a very important thing in every person's life. For this reason, the ethical behavior of health care workers and nurses with patients is very important.

Analysis Method: This article uses a narrative review method. For this purpose Persian information banks SID and Irandoc and the international banks Pubmed, Google scholar, Proquest, Oxford with English keywords patient's rights, health rights, nursing ethics and with Persian keywords nursing ethics and patient's right and health rights were used. 41 articles were extracted, unrelated or less related duplicate articles were removed and the 20 articles was fully reviewed in this way.

Findings: Health is an important principle in the life of every one. Therefore, everyone deserves to receive health services in the best possible way. To realize this principle, the rights of every one especially patients should be given special attention. Nurses should prioritize the observance of patients' rights. One of the things that patients is to realize their rights and increase their awareness of these right as much as possible. Also, nurses should try to observe nursing ethics because the observance of nursing ethics makes the rights of the patients to be fully provided and respected.

Conclusion: respect for patients' rights should be Separated from the economic, cultural, and religious status of the patients' and patients' awareness of their rights which makes nurses comply with ethical principles and necessary training should be given to nurses about respecting the rights of patients so that the 4 principles of patient rights including autonomy, beneficene, justice, unharmed conduct should be fully respected by nurses.

Keywords: Nursing Ethics, Patients' Rights, Health Rights